

КНИЖКОВА КОЛЕКЦІЯ «БІБЛІОТЕКА ОЛЕНИ РУДЛОВЧАК» У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Воробець Вікторія Вікторівна

заступниця директорки

Наукової бібліотеки ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород

Анотація. На прикладі приватної бібліотеки відомої вченої-карпатознавиці Олени Рудловчак, яка стала окремою книжковою колекцією у фонді Наукової бібліотеки Ужгородського університету, розглянуто значення та роль окремих книжкових колекцій, методи їх збереження та популяризації, як національної та соціокультурної пам'яті.

Ключові слова: Олена Рудловчак, книжкова колекція, Наукова бібліотека Ужгородського національного університету, культурна спадщина Закарпаття.

Наукова бібліотека Ужгородського національного університету – найбільша книгозбірня Закарпаття, півтора-мільйонний фонд якої, за історико-культурною значимістю, є потужною джерельною базою для навчання та досліджень. Важливою місією університетської книгозбірні залишається збереження, вшанування та поширення пам'яті про визначних особистостей, однією з яких є постать видатної землячки – Олени Рудловчак. Мета роботи – привернути увагу до проблеми збереження та популяризації національної пам'яті.

Олена Михайлівна Рудловчак (дівоче прізвище Микита) – полум'яний патріот свого краю, відома дослідниця карпатського літературознавства, культурознавства, фольклорист, громадська діячка і педагог, народилася 1 лютого 1919 року в місті Мукачеві (Закарпатська область), в учительській родині.

Патріотка Закарпаття, яку сприймали як емігрантку у Словаччині і вважали зрадницею батьківщини на радянських теренах, зробила фантастичний якісний і кількісний внесок у науку та літературу України. О. Рудловчак була фундатором Культурного союзу українських трудящих та членом його редакції науково-популярних публікацій, та Української філії Союзу словацьких письменників. Талановита дослідниця виступала членом редколегії журналу «Дукля», членом редколегії «Наукового збірника Музею української культури у Свиднику», засновником Асоціації українців Словаччини та Наукового товариства імені Т. Шевченка у Словаччині.

У січні 2001 року Олену Михайлівну Рудловчак було іменовано Почесним доктором (Doctor honoris causa) Ужгородського університету «за визначні досягнення в науці і заслуги в розвитку співробітництва між Ужгородським та Пряшівським університетами».

Мрія О. Рудловчак – перевезення її архіву зі Словаччини на Україну, стала заповітом вченої, для виконання якої всі сили спрямував Микола Іванович Мушинка. Саме він самовіддано проникся ідеєю збагатити культуру Закарпаття унікальними архівними документами та книжковими джерелами, видатної уродженки Закарпатської України, яка з його ж слів, була найвизначнішим літературознавцем Пряшівщини, а по лінії літературного карпатознавства в неї не було конкурента у цілому світі.

Микола Іванович Мушинка – професор, академік НАН України високошанований в Україні та за кордоном вчений, якого ще називають найвидатнішим українцем Словаччини і став рушійною силою гарної ідеї, яка за його допомогою змогла втілитись в життя. До бібліотечного фонду університетської книгозбірні надійшов безцінний дар: книги та архів наукової спадщини видатного карпатознавця з Пряшева Олени Рудловчак.

Наукова бібліотека радо прийняла дарунок вченої, для цього на філологічному факультеті УжНУ була створена кімната-музей О. Рудловчак. Фонди колекції стали доступними для всіх науковців і студентів, а також для мешканців нашого міста, області та всіх бажаючих нею скористатися. Працівниками Наукової бібліотеки вишу, під керівництвом

Марії Медведь (директор книгозбірні), було проведено кропітку роботу над бібліографічним опрацюванням фонду, його описом, систематизацією та створенням електронного каталогу, який увійшов до загального каталогу бібліотеки та його електронної версії. Використання електронного каталогу надає широкі можливості користувачській аудиторії для отримання інформації, навігації та пошуку.

Музей-колекція бібліотеки Олени Рудловчак нараховує 4629 примірників книг, значну кількість матеріалів брошурного виду та рідкісних часописів. Найдавніша книга колекції датується 1803 р., це видання Імператорської Академії наук.

Разом із книгами та архівом до музею надійшли і деякі особисті речі вченої, які доповнили експозицію. Це і її письмовий стіл, за яким вона працювала над своїм науковим доробком, і друкарська машинка, і книжкова шафа, окуляри, лупа, і деякі сімейні фото.

Відтепер спадщина Олени Рудловчак знайшла достойне місце на її Батьківщині, в стінах найбільшого державного вищого навчального закладу Закарпаття, де вона буде служити не лише сучасним, але й майбутнім поколінням наукових працівників, викладачів, студентів та широкій

громадськості. Утримання бібліотеки О. Рудловчак, упорядкування її архіву стало даниною шани і вдячності Почесному доктору Ужгородського національного університету – Олені Рудловчак.

Пам'ять про велику патріотку Закарпаття живе у двох державах і це підтверджують заходи, що відбулися з нагоди вшанування визначної науковиці, зокрема й участь у них представників нашого вишу, лягли в основу сюжетів кількох програм на радіо й телебаченні Словаччини (Rozhlas a televízia Slovenska). Наукова спільнота Словаччини й України, зокрема й представники Ужгородського університету широко відзначали 100-річчя відомої україністки-карпатознавиці Словаччини, Почесного доктора УжНУ – Олени Рудловчак. У Словацько-українському культурному та інформаційному центрі Пряшева влаштували науковий семінар, а на філологічному факультеті Ужгородського університету – традиційні, вже четверті, Міжнародні наукові читання «Олена Рудловчак – науковець, педагог, журналіст». Все це свідчить про ефективне використання наявного потенціалу національної історико-культурної спадщини О. Рудловчак, вивчення якої вистачить ще кільком поколінням.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бровді А. А. Електронний каталог бібліотечної колекції «Бібліотека Олени Рудловчак» [Електронний ресурс] / А. А. Бровді // Використання інструментів вебтехнологій як основа розширення бібліотечних онлайн послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. – (Ужгород, 18–25 черв. 2019.) ; ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т», Наук. б-ка. – Ужгород, 2019. – Режим доступу : <http://www.lib.uzhnu.edu.ua>
2. Закривидорога О., Ільченко Л., Падяк В. Олена Рудловчак : бібліографія праць та літопис життя / О. Закривидорога, Л. Ільченко, В. Падяк / Вступ. слово Д. Данилюка. – Ужгород : Видав-во В. Падяка, 2001. – С. 12.
3. Медведь. М. М. Участь професора Миколи Мушинки у долі приватної бібліотеки Олени Рудловчак / Марія Медведь // Микола Мушинка: портрет на тлі доби : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Закарпатський художній інститут, 25–26 лютого 2016 р.). – Вісник Закарпатської академії мистецтв : збірник наук.праць. – Вип. 8. – Ужгород : Закарпатський художній інститут, 2017. – С. 52–53.
4. Микола Мушинка «...вдивовиж блискучий взірць для сучасних і майбутніх карпатознавців...» (з нагоди відкриття Кімнати-колекції Олени Рудловчак в УжНУ) // Вісник художнього інституту. – 2015. – Вип. 7. – С. 273.
5. Олена Рудловчак. Збірник матеріалів Третіх наукових читань (3 лютого 2004 р.). – Ужгород, 2005. – 108 с.